S. Venediktov, Dr. Sc. (Law), Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CONCERNING THE APPLICATION OF LEGAL TRANSPLANTS IN LABOUR LAW OF UKRAINE

The paper analyzes the features of the implementation of legal transplants in the labour law of Ukraine, as well as the factors that contribute to the effective implementation of this category.

Transplantation of legal rules and institutions from one country to another is quite common in the world and the history shows many examples of positive or negative transplantation of rules and institutions of labour law. Collective labour law is characterized by a pronounced complexity, which manifests itself in a variety of related interdependent elements that require mandatory accounting. In the individual labour law, such complexity is less pronounced, therefore, some of its practical elements are naturally inclined towards greater acceptance. The most comprehensive example of successful legal transplantation is labour standards of the International Labour Organization. The ILO is a specialized agency of the United Nations that deals directly with the world of work. As of today, 187 states are members of this organization. The ILO adopts conventions, recommendations and protocols on labour issues.

The most striking manifestations of legal transplants in the labour law of Ukraine are characteristic, first of all, for the period of its formation and development, which falls on the 20th century. Turning to the prospects for the use of transplants in labour law of Ukraine, it should be noted that in the future this phenomenon to some extent will inevitably accompany the rule-making process. This is facilitated by Ukraine's membership in the ILO, EU integration, growing globalization, the gradual narrowing of social barriers, the rapid development of digital technologies, etc. However, in this case, it should always be remembered that legal transplantation does not forgive formalism and dilettantism, it is not expressed in the literal transfer of the rule or institution of law, but is a complex and complicated process, which is characterized by a wide range of related factors. Such factors include: political component, socio-economic context, traditions in society and social culture, legal culture.

Labour law belongs to those branches of law that are naturally suitable for legal transplants. More than a century of ILO activity is a vivid confirmation of this. In turn, legal transplants should not be considered as an option that allows to minimize efforts in reforming national legislation, on the contrary, they are characterized by a rather complex procedure, which is influenced by political, socio-economic, cultural and legal factors. But a comprehensive and balanced consideration of these factors will undoubtedly lead to a positive result. This is due to the presence of a significant number of foreign examples that have long been tested in practice and have led to favorable consequences in the legal regulation of employment relationships, and their implementation in Ukraine would certainly serve as an impetus for the further development and effective functioning of domestic labour law.

Keywords: legal transplants, International Labour Organization, foreign experience, employment relationship, labour legislation.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Legal Studies, 2021; 4 (119): 16-20
УДК 347.961.4
DOI: https:doi.org/10.17721/1728-2195/2021/4.119-4

ISSN 1728-2195
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing center "Kyiv University", 2021

Н. С. Горбань, канд. юрид. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-3201-498X
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВЧИНЕННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА НА КРЕДИТНИХ ДОГОВОРАХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Здійснено комплексний аналіз виконавчого напису нотаріуса як способу захисту цивільних прав нотаріусом та як виконавчого документа.

Визначено, що процедура вчинення виконавчого напису нотаріуса на договорах онлайн кредитування, мікрокредитування, споживчого кредитування не є досконалою. Нотаріус, виконавець, інші учасники відповідного нотаріального та виконавчого провадження вчиняють у зазначеному провадженні різні за своєю зовнішньою формою та спрямуванням дії, які створюють наслідки лише щодо кредитодавця та позичальника.

Акцентовано увагу на тому, що нотаріус, до вчинення виконавчого напису, має встановити належність, допустимість, достовірність усіх доказів, на підставі яких він установлює безспірність факту наявності боргу та наявність усіх підстав для вчинення виконавчого напису.

Висловлено припущення, що необхідно передбачити відповідальність нотаріуса за вчинення ним виконавчого напису, який у подальшому буде визнаний судом таким, що не підлягає виконанню.

У разі надходження до органів примусового виконання чи до приватного виконавця виконавчого напису нотаріуса, виконавець зобов'язаний лише перевірити наявність у ньому всіх обов'язкових реквізитів, визначених ч. 1 ст. 4 Закону України "Про виконавче провадження". Зважаючи на те, що згідно з вітчизняною законодавчою конструкцією, фактичні дані, що містяться у виконавчому написі нотаріуса, застосовуються виконавцями як такі, що лягають в основу виконавчого провадження, то вбачається правовою необхідністю гарантувати особі-позичальнику право на отримання повідомлення від нотаріуса про звернення до нього кредитодавця за вчиненням виконавчого напису на борговому документі. Тим самим, ще на стадії вчинення виконавчого напису, нотаріус має перевірити та встановити безспірність і визнання позичальником факту наявності чи відсутності боргу.

Автор обґрунтовує, що такий механізм має передбачати дієві інструменти самоконтролю нотаріуса та нейтралізації незаконних джерел фактичних даних, які лягають в основу вчинюваних нотаріусами виконавчих написів, які в судовому порядку визнаються такими, що не підлягають виконанню.

Ключові слова: нотаріус, виконавець, виконавчий документ, нотаріальна дія, виконавче провадження.

ВСТУП

За чинним законодавством одним із способів захисту цивільних прав нотаріусом є виконавчий напис, який вчиняється на борговому документі у випадках і в порядку, установлених законом. Вчинення виконавчого напису – це нотаріальна дія, про повноваження нотаріуса на вчинення якої зазначено у п. 19 ч. 1 ст. 34 Закону України "Про нотаріат" [1] (далі – Закон). З урахуванням аналізу норм чинного законодавства, в юридичній літературі пропонуються різноманітні авторські визначення поняття "виконавчий напис [2, с. 283; 3, с. 211; 4, с. 260; 5, с. 731], у той же час, слід зазначити, що його дефініція відсутня. Оскільки виконавчий напис згідно з п. 3 ч. 1 ст. 3 Закону України "Про виконавче провадження" є виконавчим документом, то стягнення за виконавчим написом провадиться в порядку, установленому Законом України "Про виконавче провадження" [6].

Науковцями виконавчий напис досліджується як міжгалузевий інститут, який вчиняється в нотаріальному процесі, примусово виконується у виконавчому провадженні і доволі часто стає підставою судового розгляду в цивільних і господарських справах [7]. У межах нота-

© Горбань Н. С., 2021

ріальної науки виконавчий напис нотаріуса досліджувався І. Г. Бережною, О. Г. Дергільовою, І. С. Мельник, О. М. Нікітюк, А. Г. Серветник, М. М. Дякович, Т. С. Андрющенко, Є. Є. Фурсою. Окремі наукові пошуки щодо особливостей стягнення грошових сум або витребування майна за виконавчим написом нотаріуса проводили Ю. В. Білоусов, О. О. Дерій, Л. С. Малярчук, Д. О. Куліченко, Р. В. Оксанич, Є. І. Фурса, С. Я. Фурса, С. В. Щербак. Виконавчий напис нотаріуса у судовому процесі в межах комплексного дисертаційного дослідження вивчала І. І. Строкач. Однак, на противагу фахівцям, які визначають виконавчий напис нотаріуса як розпорядження нотаріуса щодо стягнення грошової суми від боржника до кредитора, або повернення чи передачі майна кредитору, здійснене на документах, що підтверджують зобов'язання боржника [8], пропонується змінити традиційний підхід до розуміння його дійсного змісту та правової природи. Аналіз нотаріальної та судової практики підводять до висновку, що виникла необхідність удосконалити процедуру вчинення виконавчого напису, оскільки з 2020 р. на основі діючої процедури, формується негативна практика використання виконавчого напису нотаріуса для підтвердження неіснуючого права вимоги боргу окремими організаціями й установами, що здійснюють кредитування фізичних осіб. Так, тільки за період з 10 по 11 серпня 2021 р. до Державного реєстру судових рішень внесено 890 рішень, більшістю з яких виконавчі написи нотаріусів, вчинені на боргових документах, визнано такими, що не підлягають виконанню через відсутність підстав для їх вчинення чи порушення нотаріусом відповідної процедури [9]. За таких умов перед науковцями та практиками постає завдання віднайти й усунути існуючі підстави та колізійні норми у чинному законодавстві, які виникають на межі матеріальних і процесуальних відносин, оскільки їхнє застосування суб'єктами права формує практику зловживання своїми правами як боржниками, так і стягувачами, що в подальшому приводить до виникнення численних спорів, які вирішуються вже в судовому порядку, що зводить нанівець саме призначення виконавчого напису як способу захисту прав нотаріусом.

Метою статті є комплексне дослідження виконавчого напису нотаріуса як нотаріальної дії, нотаріального акта та як виконавчого документа. Виявлення проблем, які виникають у разі надання юридичної вірогідності правам, обов'язкам, фактам, документам, діям, безспірність яких нотаріус має встановити на підставі відповідних документів у разі вчинення виконавчого напису на кредитних договорах. Додатковою метою є також здійснення аналізу проблем, з якими стикається особа-боржник у разі вчинення нотаріусом виконавчого напису на кредитному договорі або іншому борговому документі, який не посвідчений у нотаріальному порядку.

Об'єктом дослідження є окремі правові норми, які визначають підстави, порядок вчинення виконавчого напису нотаріуса й особливості здійснення виконавчого провадження на підставі виконавчого напису нотаріуса; судова практика щодо визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Методологія дослідження. Для досягнення мети дослідження використано такі методи наукового пізнання: порівняльний, діалектичний, формально-логічний. Зокрема, порівняльний метод використовувався для знаходження спільних і відмінних рис у способах судового та позасудового захисту прав осіб, учасників кредитних правовідносин. Діалектичний метод застосовувався для з'ясування того, наскільки існуючий порядок вчинення нотаріальної дії – вчинення виконавчого напису нотаріуса на борговому документі у випадках і в порядку, установлених законом, забезпечує захист цивільних прав учасників кредитних правовідносин і забезпечує безспірний характер нотаріального акта й виконавчого документа – виконавчого напису нотаріуса. Формально-логічний метод дозволив зрозуміти логіку норм права щодо вчинення виконавчого напису нотаріуса, їхню побудову та застосування до окремих правових ситуацій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасну нотаріальну практику нотаріальна дія – "вчинення виконавчого напису" – була запозичена з повноважень нотаріусів, які були визначені за законодавством УРСР (ст. 13) [10]. Із моменту прийняття Закону України "Про державний нотаріат" (1974) і донині, коли особливості вчинення виконавчого напису визначено у гл. 14 Закону, норми, якими сформульовано мету вчинення цієї нотаріальної дії та порядок її вчинення, зазнали незначних редакційних уточнень щодо зміни суб'єктного складу, якому надано право вчиняти таку нотаріальну дію, та тих, щодо кого вона може бути вчинена.

У той же час, за 47 років зазнали кардинальних змін суспільні відносини, які підпадають під урегулювання цими правовими нормами. Зміни, які відбулися в результаті пандемії COVID-19, погіршення умов ведення бізнесу, умов праці та зниження фінансової спроможності людей, призвели до того, що майже 4,5 млн українців щомісячно користуються "кредитами до зарплати", це без "овердрафтів" [11]. Загальновідомо, що попит створює пропозицію, тому стрімко розширилася сфера дії кредитних організацій і банківських установ, що на нових більш доступних та "завуальованих" умовах пропонують послуги кредитування. Із застосуванням засобів цифрового зв'язку та дистанційної форми спілкування між кредитодавцями та кредиторами, змінилися умови укладення та самі форми кредитних договорів. Як правило, вони розробляються кредитною/банківською установою з урахуванням отримання ними максимальної вигоди. У разі виникнення заборгованості за цими договорами, кредитори в пошуках найбільш доступних і вигідних способів стягнення заборгованості з боржників, усе частіше звертаються до нотаріусів за вчиненням виконавчих написів, які прирівнюються до рішення суду, але вчиняються значно швидше і підлягають примусовому виконанню. Слід зауважити, що на відміну від наказного провадження на нормативному рівні, у разі вчинення виконавчого напису нотаріуса не існує ніяких обмежень щодо розміру грошових сум чи виду майна, яке може бути витребуване від боржника. Однак, вчинені нотаріусами виконавчі написи на кредитних договорах, на підставі існуючих правових норм, усе частіше в судовому порядку визнаються такими, що не підлягають виконанню.

Аналізуючи судову практику щодо визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню [12; 13; 14; 15; 16; 17; 18], слід виділити нормативну базу, на яку покликаються суди під час прийняття відповідних рішень, та здійснити її правовий аналіз.

Глава 14 Закону містить положення щодо основної мети вчинення виконавчого напису – це стягнення грошових сум або витребування від боржника майна. У ст. 87 Закону зазначено, що перелік документів (далі – Перелік), за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів, установлюється Кабінетом Міністрів України [15]. Умови вчинення виконавчих написів чітко визначено ст. 88 Закону, а саме нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років, а у від-

носинах між підприємствами, установами й організаціями – не більше одного року. Якщо для вимоги, за якою видається виконавчий напис, законом установлено інший строк давності, виконавчий напис видається у межах цього строку.

Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [19] (далі – Порядок) повинен містити аналогічні закону правила й умови вчинення виконавчого напису. Однак, редакція п. 1.1 п. 1 гл. 16 розділу ІІ Порядку, на відміну від редакції ст. 87 Закону, містить альтернативне положення, за яким виконавчі написи можуть вчинятися на правочинах, що передбачають звернення стягнення на майно на підставі виконавчих написів.

За цивільним законодавством правочин є юридичним фактом – дією, що вчиняється з певною метою. *З урахуванням зазначеного пропонується внести зміни до Закону та Порядку: "або на документах, що підтверджують укладення правочину у визначеному законом порядку та формі, що передбачають звернення стягнення на майно на підставі виконавчих написів".*

Законом І Порядком визначено, що перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів, Установлюється Кабінетом Міністрів України. У цьому Переліку, зокрема, міститься положення ***"Стягнення заборгованості з підстав, що випливають із кредитних відносин"***. Варто підтримати позицію С. Я. Фурси, яка зазначає: "…назва документа не відповідає його змісту, оскільки в Переліку документів, на підставі яких нотаріусом вчинятиметься виконавчий напис, в основному, ідеться про "стягнення заборгованості", яке здійснюється у виконавчому провадженні після того, як нотаріусом буде вчинений виконавчий напис. Але ж цей Порядок є саме підставою для вчинення нотаріусом виконавчого напису. Для порівняння, у Порядку назву глави викладено так: ***Глава 16. Вчинення виконавчих написів,*** а не стягнення заборгованості за виконавчим написом" [20, с. 16]. *Отже, з урахуванням викладеного вище, вважається доцільним в гл. 14 Закону України "Про нотаріат", а не в Постанові Кабінету Міністрів України, визначити перелік підстав і документи, за якими нотаріус установлює безспірність заборгованості і вчиняє нотаріальну дію.*

Відповідно до вимог законодавства (ст. 1054, 1055 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), кредитний договір укладається в письмовій формі і не може змінюватися в односторонньому порядку без згоди сторін. Як визначено у ч. 2 ст. 1055 ЦК України, кредитний договір, укладений із недодержанням письмової форми, є нікчемним. На вимогу однієї із сторін, кредитний договір може бути нотаріально посвідчений.

З урахуванням існуючих проблем у сфері кредитування, серед них: порушення законодавства банківськими, кредитними, фінансовими організаціями (оформлення кредитів за викраденими, підробленими документами без належної ідентифікації та за відсутності особи позичальника; оформлення онлайн кредитів на значні суми без установлення розуміння позичальником умов кредитування, значення та правових наслідків невиконання умов таких договорів; покладення обов'язків поручителя на осіб, які не давали згоди бути учасниками зазначених правовідносин тощо), а також тотальне невиконання зобов'язань боржниками, *вбачається доцільним передбачити в законі вимогу, що кредитний договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.*

За чинним законодавством п. 3.2, 3.5 п. 3 гл. 16 розд. ІІ Порядку визначено, що безспірність заборгованості підтверджують документи, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів. У процесі вчинення виконавчого напису нотаріус повинен перевірити, чи подано на обґрунтування стягнення документи, зазначені у вказаному Переліку документів. Причому цей Перелік документів не передбачає інших умов вчинення виконавчих написів нотаріусами ніж ті, які зазначені в Законі України "Про нотаріат" та Порядку.

Отже, у разі невиконання позичальниками зобов'язань за кредитним договором, для одержання виконавчого напису кредиторами мають подаватися:

а) оригінал кредитного договору (договорів);

б) документи, що підтверджують безспірність заборгованості боржника та встановлюють прострочення виконання зобов'язання.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 22.02.2017 р. у справі № 826/20084/14, яка була залишена без змін ухвалою Вищого адміністративного суду України від 01.11.2017 р. та Постановою Великої палати Верховного Суду від 20.06.2018 р., відмовлено в задоволенні заяви Публічного акціонерного товариства "Комерційний банк "Приватбанк" про перегляд ухвали Вищого адміністративного суду України від 1 листопада 2017 р., було визнано незаконною та нечинною Постанову Кабінету Міністрів України № 662 від 26.11.2014 р. "Про внесення змін до переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів" у частині, у тому числі: "Кредитні договори, за якими боржниками допущено прострочення платежів за зобов'язаннями. Для одержання виконавчого напису додають: а) оригінал кредитного договору; б) засвідчену стягувачем виписку з рахунка боржника із зазначенням суми заборгованості та строків її погашення з відміткою стягувача про непогашення заборгованості". Згідно із зазначеною постановою апеляційного суду, із 22 лютого 2017 р. законодавство не передбачає можливості вчинення виконавчого напису щодо заборгованості, яка випливає з кредитних відносин.

Однак, як свідчить судова практика, нотаріуси, покликаючись на чинну редакцію Постанови, формують неоднозначну нотаріальну практику. На сьогодні пункти 1-1 та 2, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів, не виключені з тексту Переліку, що дає можливість недобросовісним кредиторам звертатися за вчиненням виконавчих написів на кредитних договорах, які нотаріально не посвідчувалися [21].

Ухвалюючи 15 вересня 2021 р. рішення у справі № 648/1634/21, про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, Білозерський районний суд Херсонської області визначив: "… із матеріалів справи не вбачається, що при вчиненні напису нотаріус отримував від відповідача будь-які документи щодо видачі позивачу кредиту та здійснення його часткового погашення (квитанції, платіжні доручення, меморіальні ордери, розписки, чеки тощо), тому у нотаріуса були відсутні підстави вважати, що розмір заборгованості перед банком, суми штрафних санкцій, зазначені у написі, є безспірними" [22]. З урахуванням наведеного, можна зауважити, що нотаріусу у процесі вчинення виконавчого напису на кредитному договорі, який укладений у письмовій формі, як і судді під час розгляду спору про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, неможливо з'ясувати, чи визнає такий договір боржник, в якому стані він перебував під час посвідчення договору і чи є підпис на договорі його особистим, вчиненим вільно і свідомо без присутності боржника. Тобто, у разі сприйняття і визнання таких або подіб-

них відносин об'єктивно безспірними потрібно, щоб правовідносини між сторонами були належно посвідчені у безспірному порядку, тобто нотаріально.

За існуючої процедури вчинення виконавчого напису та передачі його стягувачем для примусового виконання, боржники звертаються до суду з позовом про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, уже після того, як на їх підставі були відкриті виконавчі провадження і виконавцями вже накладено арешт на майно боржника.

У силу того, що останнім часом значно збільшилась кількість шахрайських схем щодо оформлення онлайн кредитів, мікрокредитів, споживчих кредитів по викраденим, підробленим документам, оформлення кредитних договорів із порушенням процедури онлайн-ідентифікації та онлайн-верифікації позичальника, важливою передумовою безспірності вимоги кредитора у разі звернення до нотаріуса за вчиненням виконавчого напису на боргових документах повинно бути визнання боржником заборгованості, вираженої у письмовій формі. *Тому вважається доцільним у процесі вчинення виконавчого напису нотаріусом запровадити як стадію нотаріального процесу попереднє повідомлення боржника про звернення до нього кредитора з вимогою вчинити виконавчий напис.* Так, це в корені змінить існуючу процедуру вчинення виконавчого напису нотаріусом. Як зазначалося на початку публікації, відбулися кардинальні зміни у кредитних правовідносинах, проте існуючі правові колізії належним чином не враховано та не відображено в нормах чинного законодавства.

ВИСНОВКИ

Без внесення запропонованих автором вищезазначених змін у законодавство, що пропонуються з метою зупинення потоку правопорушень, пов'язаних із використанням виконавчого напису нотаріуса як способу стягнення заборгованості за кредитними договорами та з метою зменшення судових позовів про визнання виконавчих написів такими, що не підлягають виконанню, пропонується:

– вилучити п. 19 ч. 1 ст. 34 Закону – "вчиняють виконавчі написи";

– передбачити, як підставу притягнення нотаріуса до відповідальності, визнання в судовому порядку вчиненого ним виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Список використаних джерел:

1. Про нотаріат. Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text.
2. Радзієвська Л.К., Пасічник С.Г. Нотаріат в Україні : Навч. посібник / За відп. ред. Л.К. Радзієвської. – К.: Юрінком Інтер. 2000. – 528 с.
3. Нотаріат в Україні: підручник / В.В. Комаров, В.В. Баранкова. – Х.: Право, 2011. – 384 с.
4. Нотаріат в Україні: навч. посібник / Ю.В. Нікітін, С.С. Бичкова, А.Г. Чубенко, В.К. Матвійчук, Е.О. Гіда, Т.П. Устименко, Н.О. Чучкова. – 4-те вид. доп. і перероб. / За заг. ред. док. юрид. наук, професора Ю.В. Нікітіна. – К.: ВНЗ "Національна академія управління" ; "Алерта". 2016. – 586 с.
5. Теорія нотаріального процесу : Науково-практичний посібник / За заг. ред. С.Я. Фурси. – К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2012. – 920 с.
6. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016. № 1404-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text.
7. Строкач І. І. Виконавчий напис нотаріуса в цивілістичному процесі : дис… канд. юрид. наук : 12.00.03; Київ. 2018. С. 224.
8. Виконавчий напис нотаріуса: що це, коли воно працює, а коли межує з беззаконням. URL: https://donets.partners/vykonavchy-napys-shcho-tse-i-yak-oskarshyty/
9. Єдиний реєстр судових рішень. URL: https://reyestr.court.gov.ua/
10. Про державний нотаріат : Закон України від 25.12.1974 № 3377-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3377-08#Text
11. https://www.facebook.com/alexandr.chernykh.98
12. Рішення Фастівського міськрайонного суду Київської області від 22.09.2021 р. у справі №381/2270/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99800218.
13. Рішення Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області від 08 червня 2021 року у справі № 740/2445/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97523121.
14. Рішення Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 09 червня 2021 року у справі №188/374/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97511011.
15. Рішення Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 08 червня 2021 року у справі № 235/3131/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97475247
16. Рішення Херсонського окружного адміністративного суду від 04 червня 2021у справі № 540/2258/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97488094.
17. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02 червня 2021 року у справі № 640/10798/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97390430
18. Рішення Ізюмського міськрайонного суду Харківської області від 16.09.2021 р. у справі № 623/1891/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99645499
19. Про затвердження переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.1999 № 1172. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-99-%D0%BF#Text.
20. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України. Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text
21. НПУ просить Мінюст виключити незаконні норми щодо виконавчих написів. URL: https://npu.ua/news/662/.
22. Рішення Білозерського районного суду Херсонської області від 15.09.2021 р. у справі № 648/1634/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99649333#

References:

1. Pro notariat. Zakon Ukrayiny vid 02.09.1993 № 3425-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text.
2. Radziievska L.K., Pasichnyk S.H. Notariat v Ukraini : Navch. posibnyk / Za vidp. red. L.K. Radziievskoi. – K.: Yurinkom Inter. 2000. – 528 s.
3. Notariat v Ukraini: pidruchnyk / V.V. Komarov, V.V. Barankova. – Kh.: Pravo, 2011. – 384 s.
4. Notariat v Ukraini: navch. posibnyk / Yu.V. Nikitin, S.S. Bychkova, A.H. Chubenko, V.K. Matviichuk, E.O. Hida, T.P. Ustymenko, N.O. Chuchkova. – 4-te vyd. dop. i pererob. / Za zah. red. dok. yuryd. nauk, profesora Yu.V. Nikitina. – K.: VNZ "Natsionalna akademiia upravlinnia" ; "Alerta". 2016. – 586 s.
5. Teoriia notarialnoho protsesu : Naukovo-praktychnyi posibnyk / Za zah. red. S.Ya. Fursy. – K.: Alerta; Tsentr uchbovoi literatury, 2012. – 920 s.
6. Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016. № 1404-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text.
7. Strokach I. I. Vykonavchyi napys notariusa v tsyvilistychnomu protsesi : dys… kand. yuryd. nauk : 12.00.03; Kyiv. 2018. S. 224.
8. Vykonavchyi napys notariusa: shcho tse, koly vono pratsiuie, a koly mezhuie z bezzakonniam. URL: https://donets.partners/vykonavchy-napys-shcho-tse-i-yak-oskarshyty/
9. Yedynyi reiestr sudovykh rishen. URL: https://reyestr.court.gov.ua/
10. Pro derzhavnyi notariat : Zakon Ukrainy vid 25.12.1974 № 3377-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3377-08#Text.
11. https://www.facebook.com/alexandr.chernykh.98
12. Rishennia Fastivskoho miskraionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 22.09.2021 r. u spravi №381/2270/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99800218.
13. Rishennia Nizhynskoho miskraionnoho sudu Chernihivskoi oblasti vid 08 chervnia 2021 roku u spravi № 740/2445/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97523121.
14. Rishennia Petropavlivskoho raionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 09 chervnia 2021 roku u spravi №188/374/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97511011.
15. Rishennia Krasnoarmiiskoho miskraionnoho sudu Donetskoi oblasti vid 08 chervnia 2021 roku u spravi № 235/3131/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97475247.
16. Rishennia Khersonskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 04 chervnia 2021u spravi № 540/2258/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97488094.
17. Rishennia Okruzhnoho administratyvnoho sudu mista Kyieva vid 02 chervnia 2021 roku u spravi № 640/10798/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/97390430.
18. Rishennia Iziumskoho miskraionnoho sudu Kharkivskoi oblasti vid 16.09.2021 r. u spravi № 623/1891/21. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/99645499.
19. Pro zatverdzhennia pereliku dokumentiv, za yakymy stiahnennia zaborhovanosti provadytsia u bezspirnomu poriadku na pidstavi vykonavchykh napysiv notariusiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.06.1999 № 1172. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-99-%D0%BF#Text.
20. Pro zatverdzhennia Poriadku vchynennia notarialnykh dii notariusamy Ukrainy. Nakaz Ministerstva yustytsii Ukrainy vid 22.02.2012 № 296/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text
21. NPU prosyt Miniust vykliuchyty nezakonni normy shchodo vykonavchykh napysiv. URL: https://npu.ua/news/662/.

Received: 09/10/2021
Accepted: 20/10/2021

N. Horban, PhD (Law), Associate Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MAKING A NOTARY'S WRIT OF EXECUTION ON LENDING: CURRENT PROBLEMS

The paper provides a comprehensive analysis of the notary's writ of execution as a way of protecting civil rights by a notary and as an executive document.

It is determined that the procedure for making a notary's writ of execution on online lending, microcredit, and consumer lending agreements is not perfect. The notary, the executor, and other participants in the relevant notarial and enforcement proceedings perform in the specified proceedings different acts in their external form and direction creating consequences only for the lender and the borrower.

Emphasis is placed on the fact that the notary, before making a writ of execution, must establish the affiliation, admissibility, and authenticity of all evidence on the basis of which s/he establishes the indisputability of the debt presence and the existence of all grounds for the writ of execution.

It has been suggested that it is necessary to provide for the notary's liability for making a writ of execution, which will later be recognized by the court as unenforceable.

Upon receipt of the notary's writ of execution by the enforcement authorities or a private executor, the executor is only obliged to check the presence of all mandatory details specified in part one of Article 4 of the Law of Ukraine "On Enforcement Proceedings". Concerning the fact that under the national legal structure, the factual data contained within the notary's writ of execution are used by the executors as the basis for enforcement proceedings, it is considered a legal necessity to guarantee the borrower the right to receive notification from the notary of the creditor in relation to the request on making a writ of execution on the debt document. Thus, even at the stage of making a writ of execution, the notary must check and establish the indisputability and recognition of the borrower's presence or absence of debt.

The author substantiates that such a mechanism should provide effective tools for self-control of the notary and neutralization of illegal sources of factual data, which form the basis of executive inscriptions made by notaries and then recognized in court as unenforceable.

Keywords: notary, executor, executive document, notarial act, executive proceedings.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Legal Studies, 2021; 4 (119): 20-28
УДК 340.5
DOI: https:doi.org/10.17721/1728-2195/2021/4.119-5

ISSN 1728-2195
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing center "Kyiv University", 2021

Б. В. Даниленко, канд. юрид. наук, адвокат
ORCID ID: 0000-0003-4314-9051
Київ, Україна

ВЕДИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРАВА УКРАЇНИ

"…я охоронятиму для народу састер і не розголошуватиму нічого потаємного ні еллінові, ні варвару…"
Херсонеська присяга

Ведична культура – одна з найдавніших культур у світовій історії, яка досягла високого рівня розвитку ще до нашої ери. Веди – священні книги, які слугували основою для формування розвинутих правових систем у різні історичні періоди. Упродовж тисяч років веди мали поширення по всій Євразії. Водночас, сучасна наука недостатньо дослідила цей феномен. Після того, як християнська церква закріпила своє становище у Європі, веди були забуті. Сучасна західна наука повторно відкрила веди у XVIII сторіччі нашої ери, коли англійці окупували Індію. Вони виявили, що в Індії ведична культура зберегла сильні позиції та стала основою для розвитку місцевої правової системи. Індійське право, засноване на ведах, набуло високого розвитку. У його основі лежать складні теоретичні конструкції, що демонструють високий рівень розвитку правової думки. Особливу роль у ведичному праві Індії відведено правовій доктрині. Ця особливість також характерна для мусульманського права, яке розвивалося під впливом ведичної правової традиції. Усупереч поширеній думці, ведичні порядки збереглися не лише в Індії. У сучасному Курдистані подекуди їх можна спостерігати й досі у незмінному вигляді. Починаючи з XIX сторіччя у країнах Європи активно розвиваються дослідження у сфері порівняльного мовознавства. Їхні результати демонструють вражаючу близькість індійської та європейських культур. Особливо це стосується України. У той же час, історична наука з невідомих причин не сприймає дані лінгвістики, релігієзнавства й інших суспільних наук. Проте історичні джерела свідчать про безпосередній вплив вед на українську культуру. Веди також є тим фундаментом, на якому розвивається українське право.

Ключові слова: веди, дгарма, правова доктрина, Індія, Україна, Русь, мусульманське право, держава, Закони Ману, Руська Правда.

ВСТУП

Давня ведична культура породила високоризвинуті правопорядки, які налічують не одну тисячу років. Сучасна наука розлядає ведичну культуру переважно в контексті давньої та сучасної Індії. Проте веди поширені по всій Євразії, й Україна не є винятком. Веди стали одним із філософських джерел, на підставі яких сформувалося сучасне право України. Проте дослідження цього феномену досі перебуває поза полем зору української правової науки.

Вивчення ведичних джерел має значення для розвитку науки історії держави та права, яке важко переоцінити. Не можна сказати, що ведичні джерела права були невідомі цій науці. Закони Ману та деякі інші писані джерела права Індії (у скороченому вигляді) викладено, мабуть, у кожній хрестоматії для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Водночас, наука держави і права, на нашу думку, неправильно визначає роль цих пам'яток права в історії становлення сучасного права України й інших країн Європи та Азії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Індійське право досліджено в роботах західних науковців: Ю. Йоллі, Н. Сен-Гупти, В. Рубена, Р. Ленга, Д. Деррета. Перед Першою світовою війною у Російській імперії С. Д. Ельманович здійснив повний переклад Законів Ману на російську мову. У радянські часи право Індії досліджували А. А. Вигасин, Н. А. Крашенникова, А. М. Самозванцев та ін. В Україні вприту до нашої теми дослідження наблизився О. А. Гавриленко, який вивчав правотворчість античних держав Північного Причорномор'я як фактор формування вітчизняного права. Проте Гавриленко випустив із поля зору ведичні джерела права, які мали дуже сильний вплив якраз у Північному Причорномор'ї, і зосередив основну увагу на правопорядках еллінських колоній.

Метою статті є визначення ролі ведичних правових традицій у формуванні права України.

© Даниленко Б. В., 2021